

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯ : ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಅನುಸಂಧಾನ

DR. MURALI KRISHNA B M, S/O MARANNA, ,
Gokula, No-5305/14, Nataraja Badavane, Magadi Town,
Magadi Taluku, Ramanagara District-562120

Abstract: ಆಧುನಿಕ ಜೀವನ ಕ್ರಮಕ್ಕೂ ಪೂರ್ವ ಜೀವನ ಕ್ರಮಕ್ಕೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿಂದಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ನಡುಗನ್ನಡ, ಹಳಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನ ಮಾನದಂಡಗಳಿಂದ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದ್ದು, ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳು ಆಧುನಿಕ ಪೂರ್ವ ಕಾಲಘಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಈ ಕಾವ್ಯಗಳ ಮನೋಧರ್ಮದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹಳಗನ್ನಡ, ನಡುಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗುತ್ತವೆ. ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಾರ್ಗ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ದೇಶೀ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹಳಗನ್ನಡ, ನಡುಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಇಟ್ಟು ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಹಳಗನ್ನಡ, ನಡುಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಜೈನ, ವೀರಶೈವ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಧರ್ಮದ ಕಾವ್ಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯವು ಒಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾವ್ಯವಾದರೂ ಶುದ್ಧ ದೇಶೀ ನೆಲಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಜೈನ, ವೀರಶೈವ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಧರ್ಮದ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನ ಸಮುದಾಯದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ. ಹಳಗನ್ನಡ, ನಡುಗನ್ನಡ ಮತ್ತು ಹೊಸಗನ್ನಡವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ನಮ್ಮ ಇಡೀ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ

ಪಶುಪಾಲನೆಯನ್ನೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ರಚನೆಯಾಗಿರುವ ಕಾವ್ಯಗಳು ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪಶುಪಾಲನೆಯನ್ನೇ ಕುಲಮೂಲೀಯ ಕಸುಬನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡ ಎತ್ತಪ್ಪ, ಜುಂಜಪ್ಪ, ಗಾದಿಪಾಲನಾಯಕ, ಹಾಲುಮತ ಕಾವ್ಯ, ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯ ಮೊದಲಾದವು ಆಯಾ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಾದರಿಗಳಾಗಿವೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯ ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳ ಸಾಲಿನ ಒಂದು ಅನರ್ಘ್ಯ ರತ್ನವಾಗಿದೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 15, 16ನೇ ಶತಮಾನದ ಪಾಳೆಗಾರರ ಕಾಲದಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನದ ವಿವಿಧ ಆಯಾಮಗಳು ಮತ್ತು ಪಶುಪಾಲಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಚಿತ್ರಣವು ಮೂರು ತಲೆಮಾರುಗಳ ಕತೆಯೊಂದಿಗೆ ದೇವರ ದಯಮಾರನ ಕತೆ, ಕೆಂಪಿಲೆ ಮಲಿಗೊಂಡ(ಕೆಂಗುರಿ ಮಲ್ಲೇಗೌಡ)ನ ಕತೆ, ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕತೆ, ಜುಂಜಪ್ಪನ ಮರಣೋತ್ತರದ ಸಾಹಸಗಳು ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಕಳೆದು ಹೋದ ಗತಕಾಲದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಈ ಕತೆಯ ಮೂಲಕ ಅರಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

Key Words: ಹಳಗನ್ನಡ, ನಡುಗನ್ನಡ, ಜೈನ, ವೀರಶೈವ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಧರ್ಮ, ಗತಕಾಲ, ದೇಸೀ, ನೆಲಮೂಲ, ಕುಲಮೂಲೀಯ, ಪಶುಪಾಲ, ತಲೆಮಾರು, ಕರುಣಾಜನಕ, ಸಾಯುವ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ದುಃಖ, ಸಂಕಟವನ್ನು ಕರುಣ ರಸದ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಕಂಬಕ್ಕ, ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಮತ್ತು ಮಾರಕ್ಕ ಇವರುಗಳ ಕರುಣಾಜನಕ ಸನ್ನಿವೇಷವನ್ನು ಹೋಲುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ರಾಜಶೇಖರ ವಿಳಾಸದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ರೋದಿಸುವ ತಿರುಕುಳವಿನಾಚಿಯ ಪ್ರಸಂಗ ಹಾಗೂ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಗುವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಚಂದ್ರಮತಿಯ ಪ್ರಲಾಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ದೇವರ ದಯಮಾರ ಮತ್ತು ಕಂಬಕ್ಕ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ದಾರಿ ತಪ್ಪಿ ತಮ್ಮ ಮಗುವಿದ್ದ ಆಲದ ಮರವನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಹಸಿವು ನೀರಡಿಕೆಯಿಂದ ಸಾಯುವ ಸಂದರ್ಭದೊಂದಿಗೆ ನಳಚರಿತ್ರೆಯ ನಳನು

VOL – 01, ISSUE – 02,

SEPTEMBER -OCTOBER, 2025 / 37

ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದಾಗ ದಮಯಂತಿಯ ರೋದನ ಮತ್ತು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಳ ದಮಯಂತಿಯರು ಎದುರಿಸುವ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಗರ್ಭಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಜುಂಜಪ್ಪ ತಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದು ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸುಭದ್ರೆಯ ಮಗ ಅಭಿಮನ್ಯು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಹೂಂ ಗುಟ್ಟಿದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ನೆನಪಿಸುವಂತಿದೆ.

ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಡಮೈಲ ಎಂಬ ಹೋರಿಯು ಚೇಳೂರು ರಂಗಣ್ಣನ ಕಾವಲಿನಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಹೋರಾಡಿ, ಚೇಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸರಪಳಿಯಿಂದ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿದ್ದ ಕಲ್ಲಿನ ಕಂಬವನ್ನು ಮುರಿದು ಹಾರಿಬರುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಭಗದತ್ತನ ಸುಪ್ರತೀಕ ಎಂಬ ಆನೆಯು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ವೀರಾವೇಷದಿಂದ ಹೋರಾಡುವುದನ್ನು ಹೋಲಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಶಿಷ್ಯ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರತೀಕ ಎಂಬ ಆನೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಷ್ಟು ಪ್ರಶಂಸೆ, ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯವಾದ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಬಡಮೈಲನಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶಕರು ಇದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಒಂದು ಸಮುದಾಯದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪುರಾಣ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯವು ಕಥನಕಲೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ ಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ವಡ್ಡಾರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಕಡೆ ಸಂಚರಿಸಿ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ 'ಗ್ರಾಮ ನಗರ ಖೇಡ ಖರ್ವಡ ಮಡಂಬ ಪತ್ತನ ದ್ರೋಣಾಚಲಂಗಳಿಂ ವಿಹಾರಿಸಿ' ಎಂಬ ಪದ ಪುಂಜ ಹಲವಾರು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪುನರಾವರ್ತನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲೂ ಜುಂಜಪ್ಪ ದನಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುವ ಕಾವಲುಗಳ ವಿವರ ಹೀಗೆಯೇ ಹಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪುನರಾವರ್ತನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಭಾಷಣಾ ಚಾತುರ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರ ಸಂದರ್ಭಗಳಿವೆ. ಅಜ್ಞಾತ ಕರ್ತೃವಿನಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿ ಡಿ.ಎಲ್.ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ ಅವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ಗೋವಿನಹಾಡು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಶುಪಾಲಕ ವೃತ್ತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಏಕೈಕ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಗೊಲ್ಲ ಕಾಳಿಂಗನೆಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನ ಹಸುಗಳೊಂದಿಗೆ ಅನ್ಯೂನ್ಯತೆಯಿಂದ ಬದುಕುವ ರೀತಿ ಹಾಗೂ ಪುಣ್ಯಕೋಟಿ ಎಂಬ ಹಸುವು ಕೊಟ್ಟ ಮಾತಿನಂತೆ ಹುಲಿಗೆ ಆಹಾರವಾಗಲು

ಹೋಗುವುದು, ತಬ್ಬಲಿಯಾಗುವ ತನ್ನ ಕರುವನ್ನು ಉಳಿದ ಹಸುಗಳಿಗೆ ಚನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಳುವುದು, ಕೊನೆಗೆ ಪುಣ್ಯಕೋಟಿಯ ಸತ್ಯನಿಷ್ಠೆಗೆ ಹುಲಿಯೇ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡು ಪ್ರಾಣಬಿಡುವುದು ಅಪೂರ್ವವಾದ ಪ್ರಸಂಗವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ತನ್ನ ಒಡೆಯನಿಗಾಗಿ ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ಪಣಕ್ಕಿಟ್ಟು ಹೋರಾಡುವಂತಹ ಸಾಕು ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮತ್ತು ತನ್ನ ಪಶುಗಳಿಗಾಗಿ ತನ್ನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ತನ್ನ ಇಡೀ ಜೀವನವನ್ನೇ ಅವುಗಳಿಗಾಗಿ ಮುಡಿಪಾಗಿಟ್ಟಿರುವಂತಹ ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಕು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸಂಬಂಧ ಇಷ್ಟು ಗಾಢವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಎತ್ತಪ್ಪ, ಜುಂಜಪ್ಪ, ಗಾದ್ರಿಪಾಲನಾಯಕ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ, ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು ಕಾದಂಬರಿಯ ಗುತ್ತಿ ಮತ್ತು ಅವನ ನಾಯಿ ಹುಲಿಯ ಇವರ ಗಾಢವಾದ ಆತ್ಮೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ತೇಜಸ್ವಿಯವರ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಡು ಮತ್ತು ಬೇಟೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವವಿದೆ. ತೇಜಸ್ವಿಯವರು ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ನಾಯಿಯ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಆಪ್ತವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಸಹಾಯಕನಾಗಿ ಬರುವ ಬಡಮೈಲ, ಕೆಂಗುರಿ ಮಲ್ಲೇಗೌಡ ಮತ್ತು ಜುಂಜಪ್ಪ ಇವರೊಡನೆ ಗಾಢವಾದ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದ ಗೊಡ್ಡಗಾಳಿ ಎಂಬ ಹಸುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳು ಕೂಡ ಅಷ್ಟೇ ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪುರಹಳ್ಳಿಯ ಭೂತಪ್ಪನ ಪಾತ್ರ ನಳಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನಳನು ಕಾರ್ಕೋಟಕ ವಿಷದಿಂದ ವಿಕಾರವಾದ ರೂಪವನ್ನು ತಳೆಯುವುದನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತದೆ. ಪುರಲಹಳ್ಳಿಯ ಭೂತಪ್ಪ ಮತ್ತು ತಾಳೆದುರ್ಗಿ ನಡುವಿನ ಹೋರಾಟ ಅತ್ಯಂತ ರೋಚಕವಾಗಿದ್ದು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಸಂಗವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡದ ಹಲವಾರು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಪಶುರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಪ್ರಾಣ ತ್ಯಜಿಸಿದವರ ಹಲವು ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿವೆ. ಎಂ.ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿಯವರ 'ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ' ಮತ್ತು ಆರ್.ಶೇಷಾಶಾಸ್ತ್ರಿ ಅವರ 'ಕರ್ನಾಟಕದ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು' ಮೊದಲಾದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ತುರುಗೋಳ್ಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ವಿವರಗಳಿವೆ. ಹಸುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ವೀರಾವೇಷದಿಂದ ಹೋರಾಡಿ ತುರುಗೋಳ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಾಯುವುದು ವೀರರ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿತ್ತು. ಗೋ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪಂಪ, ರನ್ನ ಮೊದಲಾದ ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ

ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಗೋ ಪಾಲನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಿವರಗಳು ಲಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರನ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಗೋಗ್ರಹಣ ನಡೆದಾಗ ಪಶುಪಾಲಕನನ್ನು ಅವಮಾನಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು ಹೊರತುಡಿಸಿದರೆ ಗೋಪಾಲಕರ ಬದುಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ಧನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಹಳಗನ್ನಡ, ನಡುಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ. ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲೊಂದು ಪ್ರಸ್ತಾಪವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯನ ಗಾಢವಾದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕಥೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಅನಾಥನಾದ ಕೆಂಗುರಿಮಲ್ಲಪ್ಪ ಶಿಶುವನ್ನು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಶಕ್ತಿಗಳೇ ನೋಡಿಕೊಂಡು ರಕ್ಷಿಸುವ ಚಿತ್ರಣ ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತದ ಚಂದ್ರಹಾಸನ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕೆಂಗುರಿ ಮಲ್ಲೇಗೌಡನೊಡನೆ ಗೊಡ್ಡುಗಾಳಿ ಎಂಬ ಮುದಿಹಸು ತಾನು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳನ್ನು, ಮುಮ್ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿ ತನ್ನ ಜೀವನ ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಇಂತಹದೇ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭ. ಇದೇ ಗೊಡ್ಡುಗಾಳಿ ದೇವರ ದಯಮಾರನು ತನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವಾಗ 'ಏಳು ವರ್ಷ ಕಾಲ ಹುಲ್ಲು ಮೇಯಿಸಿ ಈಗ ಮಾರನಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬ್ಯಾರೆ ಇರಾನ ಅಂತ ಹೆಣ್ಣಿ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಬ್ಯಾರೆ ಹೊರಟಿದೀಯಾ' ಎಂದು ಕೇಳುವುದು ಇದೇ ರೀತಿಯ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಒಂದು ಜನಪದ ಕತೆ ಎಂದು ನೋಡುವ ಬದಲಾಗಿ ಹಳಗನ್ನಡ, ನಡುಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳಂತೆ ಕನ್ನಡದ ಕಾವ್ಯ ಎಂಬ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ ಹಲವಾರು ಮಹತ್ವದ ಅಂಶಗಳು ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತವೆ.

ಬೇಟೆಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಪಶುಪಾಲನೆಗಳೆರಡರ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದು ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಜೀವನ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಹಳಗನ್ನಡ ನಡುಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಗಾರಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಲವಾರು ಚಿತ್ರಣಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜರುಗಳು ಬೇಟೆಯಾಡುವುದನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ವಿಷಯ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದರು. ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಬೇಟೆಗಾರರು ಮತ್ತು ಅವರ ನಾಯಿಗಳ ನೆರವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೌಖಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೇಟೆ ಮತ್ತು ಪಶುಪಾಲನೆಯ ಜೀವನ ಕ್ರಮದ ಚಿತ್ರಗಳಷ್ಟೇ ನೀಡದೆ ವ್ಯವಸಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಎತ್ತಪ್ಪ, ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಶುಪಾಲನೆಯು ಒಂದು ಪವಿತ್ರವಾದ ವೃತ್ತಿ ಎಂದು ಸಾರವತ್ತಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಹುಶಃ ತಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರುಗಳು ಪಶುಪಾಲನೆಯಿಂದ ವಿಮುಖರಾಗಬಾರದೆಂದೂ ಹೀಗೆ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಎತ್ತಪ್ಪ, ದೇವರ ದಯಮಾರ, ಕೆಂಗುರಿ ಮಲ್ಲೇಗೌಡ ಹಾಗೂ ಜುಂಜಪ್ಪ ಈ ಮೂರು ತಲೆಮಾರಿನಲ್ಲೂ ಪಶುಪಾಲನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಇದ್ದ ತಜ್ಞತೆ, ವೃತ್ತಿಪರತೆ ಮತ್ತು ಕಾಯಕ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ದೇವರ ದಯಮಾರ ಮತ್ತು ಕೆಂಗುರಿ ಮಲ್ಲೇಗೌಡ ತಮ್ಮ ಮದುವೆ ಹಾಗೂ ಹೆಂಡತಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ದನಕಾಯಲು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಹುಲ್ಲು ನೀರು ಒದಗಿಸಲು ನೀಡಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳ ಕುರಿತಾದ ಅತೀವ ನಿಷ್ಠೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ನಡಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾದ ವಿಧಿ ನಿಷೇಧಗಳನ್ನು ಕುರಿತು, ಮಡಿ ಮೈಲಿಗೆ ಸೂತಕ, ಹುಟ್ಟು ಮದುವೆ ಹಾಗೂ ಸಾವಿನ ಸಂದರ್ಭದ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ವಿವರಗಳನ್ನು ಬಹಳ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎತ್ತಪ್ಪ ಮತ್ತು ಜುಂಜಪ್ಪನ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದ ದೃಢತೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಕಠೋರ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಒಡ್ಡುವುದು ಹಾಗೂ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವಿಗೆ ಜಿನಿಗೆ ಹೊಯ್ಯುವ ಆಚರಣೆ ಕುರಿತಂತೆ ಅತೀವ ಕಾಳಜಿ ತೋರುವುದು, ಆ ಮೂಲಕ ಪುರುಷಪ್ರಧಾನ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ವಿಧಾನಗಳು ಸಮುದಾಯದೊಳಗಿನ ಪ್ರತಿಗಾಮಿ ನಿಲುವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿದಂತಿದೆ.

ಬೇಟೆಗಾರ ವೃತ್ತಿಯ ಮ್ಯಾಸಬೇಡರ, ಪಶುಪಾಲಕರಾದ ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ನಡುವಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘರ್ಷ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ವ್ಯವಸಾಯ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಳುವಿನವರ ಒಕ್ಕಲಿಗರು, ಅದರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಹೊನ್ನಟ್ಟಿ ಆಲೇಗೌಡ, ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ಕೆಂಗುರಿ ಮಲ್ಲೇಗೌಡನನ್ನು ಸಾಕುವುದು ಹಾಗೂ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಅಳುವಿನವರ ಒಕ್ಕಲಿಗರು ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಒಕ್ಕಲಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತರಾಗುವುದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘರ್ಷದ ನಂತರದ ಸಮನ್ವಯತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಬಂಧ ಎಷ್ಟು ಗಾಢವಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಪೂಜೆಯ ಹಕ್ಕನ್ನು ಅಳುವಿನವರ ಒಕ್ಕಲಿಗರು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಂಗುರಿ ಮಲ್ಲೇಗೌಡ ತನ್ನ ಹಸುಗಳನ್ನು ಹೋರಿಗಳನ್ನು ಮಾರಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹಣವನ್ನು ದನಗಳ ಕೊಂಬನ್ನು ಕೊರೆದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ರಕ್ಷಿಸುವ

ಕ್ರಮ ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿನ ಕಣದಲ್ಲಿ ಸುರಿದು ಎಣಿಸುವ ಕ್ರಮವು ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಕಣಗಳ ವಿಧಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಾಗ ಆರು ಎತ್ತಿನ ಕಣ, ಹನ್ನೆರಡು ಎತ್ತಿನ ಕಣ ಎಂಬುದು ಕಣದ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಒಂದು ಸಮುದಾಯದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿವರಗಳ ಅಧಿಕಾರಯುತ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುವುದು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ದೈವಗಳ ಕಥನ ಪರಂಪರೆಯು ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ. 'ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಮಾನವ ವಿಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಜಾನಪದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ಆಹಾರ, ಉಡುಪು, ಕಸುಬು, ಆಭರಣಗಳು, ಹುಟ್ಟು, ಸಾವು, ಮದುವೆ ಮೊದಲಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆದರ್ಶ ವಿನ್ಯಾಸಗಳು ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ವಿನ್ಯಾಸಗಳು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು' ಎಂಬ ತೀ.ನಂ.ಶಂಕರನಾರಾಯಣರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಮೌಲ್ಯಯುತವಾಗಿದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

1. ಕಿಕ್ಕೇರಿ ನಾರಾಯಣ, ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿ (ಸಂ), ಅರುಹು ಕುರುಹು, ಮೈಸೂರು
2. ಚಲುವರಾಜು, ಜುಂಜಪ್ಪ(ಸಂ), ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ, ಹಂಪಿ
3. ತೀ.ನಂ.ಶಂಕರನಾರಾಯಣ, ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆಗಳು
4. ಡಾ.ಮುರಳಿಕೃಷ್ಣ ಬಿ.ಎಂ, ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ಕಟ್ಟಿಮನೆ ಮತ್ತು ಆರಾಧ್ಯ ದೈವಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ